

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. изк. Йордан Гошев – преподавател по хармония и полифония в
ЮЗУ „Н. Рилски”, Благоевград
относно дисертационен труд за присъждане
на образователната и научна степен „ДОКТОР”,
представен от

Светлин Христов, редовен докторант към катедра „Дирижиране и
композиция”, Теоретико композиторски и диригентски факултет, НМА
„Проф. Панчо Владигеров“, София
на тема: **„Подход и тълкуване на партитурата при изучаване на
симфонични, камерни и кантатно-ораториални произведения“**

Светлин Христов е завършил НМА „Проф. Панчо Владигеров“ гр. София, където придобива магистърска степен по пиано, композиция и дирижиране. Специализирал е пиано при проф. Вершинин в Московската консерватория „П. И. Чайковски“ и оркестрово дирижиране в Университета по музика и сценични изкуства, Виена, в класа на проф. Симеон Пиронков. Лауреат е на национални и международни конкурси. Изявява се на професионалната сцена като пианист – солист на СО Русе и Академичния симфоничен оркестър, като камерен музикант, като диригент на Софийска филхармония, АСО, СО Видин и др. Негови композиции са представяни на редица фестивали за съвременна музика.

Дисертационният труд съдържа: Увод, четири глави, Заключение, 3 интервюта и Библиография. Ползваната литература обхваща теоретични разработки, интернет източници и нотна литература. Според мен, интервютата с проф. д-р Галина Апостолова, доц. Д-р Богдан Станев и

Зорница Гетова присъстват в дисертацията като приложение и не трябва да бъдат посочвани и в ползваната литература.

В **УВОДА** е представена идеята на докторанта да разкрие водещи принципи при работа с оркестрови и кантатно-ораториални произведения и клавирното им възпроизвеждане. Овладяването на предложени принципи при пресъздаване на оркестрови партитури за пиано би дало възможност за пълноценна работа в репетиционен период с инструменталисти и певци.

В **Увода** са представени обекта и целта на дисертацията, но липсва стандартната информация за методология на изследването.

В **първа глава „Нотното писмо. Първи образци на партитура“** докторантът представя различни етапи от създаване и еволюция на нотното писмо, първите образци на партитури и съществуващи принципи при подреждане на гласове и инструменти.

Втора глава **Съставяне на клавирно извлечение на оркестрови, камерни и ораториални творби** ни въвежда в транскрибиране на партитура. Като база Светлин Христов дава за пример 2 клавирни концерта на Моцарт, където има двойна експозиция и възможността да се надникне зад намеренията на композитора при възпроизвеждане на оркестровия материал в клавирно изпълнение. Определени са компоненти на партитурата, които могат да бъдат променяни и такива, които са задължителни при трансформиране на оркестровия материал. Изведени са основни задължения на интерпретатора по отношение на ритъма, мелодията, хармонични последования, регистри, ненужни уплътнявания на фактурата при пианото, етапи при изготвяне на клавирното извлечение със и без дирекцион, пресъздаване на ударни инструменти без определена височина и пр. Разсъжденията на докторанта показват неговата поливалентност – изпълнител, корепетитор, композитор и диригент. Направените изводи и

съвети за изработване на клавирни извлечения са резултат от неговата теоретична подготовка и практическия опит в ежедневната му професионална дейност. Дават се и примери от музика на 20 век, където клавирното изпълнение е изключително трудно, а в някои случаи и невъзможно поради използвани композиционни техники и прийоми, усложняване на използваните музикално изразни средства „като тембърът, амплитудата на плътността и динамиката, както и напрежението на тона, стават съществени елементи от партитурата със собствена роля в изграждането на архитектурата“. Напълно коректни и правилни са изводите на Светлин Христов, че компромисът при такива транскрипции е твърде сериозен и не могат да предадат в пълнота авторската идея и/или са невъзможни за изпълнение.

В трета глава **Улесняване на издадени клавирни извлечения с утежнена фактура. Принципно предложения за тяхното улеснение**“ обект на анализ са различни издателства и необходимостта изпълнителят да ползва възможно най-доброто от издадените транскрипции за своята изпълнителска дейност. Предложени са и решения за облекчаване на клавирното изпълнение с оглед на бързи темпа, удвояване на гласове, „пианистични“ решения с цел удобство на изпълнителя.

Четвърта глава **Видове клавирни извлечения в зависимост от предназначението им** разглежда възможностите на пианиста да реализира „опростени“ и „усложнени“ извлечения, с оглед на практическата си дейност, особеностите на ораториалните партитури и произведения, които могат да се реализират на концертния подиум. Докторантът обобщава, че „транскрипциите на оркестрови произведения или откъси от такива произведения имат за цел да направят донякъде самостоятелни пиеси за пиано, най-често твърде виртуозни, в много случаи, използвайки сложната

оркестрова фактура – целящи да покажат техническите и изразните възможности на пианото“.

В **Заключението** са обобщени принципите на подбор на избраните партитури, важността за професионализма и практическа реализация на композитори, диригенти, музикални теоретици за едно задълбочено познаване и прочит на оригиналните партитури, за обогатяване на пианистите и бъдещата им подготвеност за професионалната им реализация, особено ако тя е свързана с корепетиторска дейност.

I. Актуалност на научната разработка

Избраната тема изисква от изследователя широки познания по музикална структура, хармоничен език, музикално изразни средства от една страна и познания по оркестрация и пианистичен опит, от друга.

Редица специалности в ТКДФ изучават дисциплината „Четене на партитури“ и смятам, че разработката е навременна с редица практически предложения и приложимост на направените изводи. Разгледани са партитури на композитори от целия спектър на музикалното изкуство – барок, романтизъм, класика, експресионизъм, произведения от български композитори и пр., техните стандартни и специфични изисквания при реализиране на клавирно извлечение.

II. Познава ли докторанта същността на проблема и изпълнява ли в труда си поставените цел и задачи

Светлин Христов изследва многопосочно значението и ролята на клавирното пресъздаване на симфонични и кантатно-ораториални

произведения, дава редица удачни предложения, от позицията на практик, за тяхното пълноценно представяне и пресъздаване в съвместната работа със солисти или певци.

Научни и научно приложими приноси

Приносните качества на труда са налице, тъй като това е изследване, което дава информация за етапите в изработване на клавирни извлечения от оркестрова, ораториална и камерна музика, представя информация за подходи, съобразени с предназначението на транскрипцията, предлага обосновани решения за облекчаване на фактурата, обобщава принципите за изучаване на дисциплината четене и свирене на партитури.

Представени са анализи, които са аргументирани и представят докторанта като един сериозен учен, с богати теоретични познания и детайлно познаване на произведенията на авторите включени в научната разработка. Авторефератът представя пълноценно същността на научния труд. От пунктуална гледна точка не би трябвало да се посочват примери, които могат да се видят в дисертацията, тъй като основното изискване на ЗВО е наличие на сайта на Автореферата. Направените препратки към примери от дисертацията изисква и осигурен достъп до нейното съдържание, което няма да бъде реализирано. Това са само технически подробности, които не намаляват стойността на представения текст.

В заключение, изразявам своето положително становище за присъждане на научната и образователна степен „доктор” на Светлин Христов, редовен докторант към катедра „Композиция и Дирижиране”, ТКДФ към НМА „Проф. Панчо Владигеров“, София. Дисертационният труд има приносен характер като теоретична и научна разработка.

10.09.2024 г.

Благоевград

проф. д. изк. Йордан Гошев